

מסורת הש"ס

א) ב"מ 55. ד: (ב) ב"ק 80: קו. נקטא: (א) שם קח: [קו.]: (ד) [שם קח.], (ה) שם עה. (ו) [ש"ללאחד.], (ז) [שיך'לע"ז] אחר ד"ה מתן, (ח) [לפניט ב"ק קו: אימא אמר ר"ח בר אבא אמר ר' יוחנן כי אימייה ר"ח ב"א לר' יוחנן.], (ט) [ע' ב"מ ג: ד"ה אס' כו'],

תורה אור השלם

1. וזה דבר השמשה שמוטו כל בעל משה ידו אשר ישה ברעזו לא יבש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמשה לר' דברים ט ב

מוסף רש"י

שומר חנם נשבע על הכל. על כל המאורעות הכתובות בשאר שומרים לחיוב. הוא נשבע שכן עלתה לו ופטור (ב"מ 55). משלם את הכל. גניבה ואבירה וזונסין (שם). נשבעין על השבועה דקרבן שצוה דידהו תנא זרישא חיובי ופטורי דממון ידיהו לפי שקרבן השצוה דחיובי ופטורי תלוי בכן שאס נשבע על דבר שהוא מחוייב עליו אם הודה ובצבועתו פטר עצמו מלשלם נמנא שכופרו ממון וחייב קרבן שצוה הפקדון וחומש ואשם ואס נשבע על שקר על חנם כגון שאס הודה לא היה משלם אינו חייב קרבן שצוה שלא כפרו ממון כדמפרש ואזיל אמר לשומר חנם כו' עד פטור שאילו הודה לא היה משלם נמנא שאין כאן כפירת ממון ופטור מקרבן שצוה: ה"ג היכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמר אמן והעדים מעצמו משלם קרן וחומש ואשם ה"היכן שורי ואמר לו נגנב משביעך אני ואמר אמר אמן והעדים מעצמו משלם קרן וחומש ואשם ה"זאמר לאחד בשוק היכן שורי שגנבת הוא אומר לא גנבתי והעדים מעידים אותו שגנבו מ'משלם תשלומי כפל שגנבו' מ'משלם תשלומי כפל מ'טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה ה"ראה עדים שממשמשין ובאין אמר גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי יאינו משלם אלא קרן אמר לשואל היכן שורי אמר לו מ'טבחתי ואמר גנבתי ונאין ואמר גנבתי אכל לא טבחתי ולא מכרתי אינו משלם אלא קרן אמר לשואל כו'. והכי פ"י אמר לשומר חנם היכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמר אמן והעדים מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן ולא כפל ואס הודה מעצמו שלא צאו עדים משלם קרן וחומש ואשם כדין שצוה הפקדון דלינה צאה עד שמודה ושב מרשעו וצא להטכפר דכתיב בשצוה גזל הגר כפרשת נשא [במדבר ה] והתודו את חטאתם אשר עשו וגו'. אמר לו נגנב משביעך כו' צהדיא ילפינן לה כפרת מרובה [ב"ק עה.] בשומר חנם הפוטר עצמו בטענת אצידה אינו משלם כפל אף בשצוה אכל הפוטר עצמו בטענת גנב ובשצוה וצאו עדים משלם כפל דכתיב [שמות כז] אס לא ימצא הגנב אס לא ימצא כמו שהוא אמר אלא הוא עצמו גנבו וכו' כדאימא התם: הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. אכל כפל לא דמודה בקנס הוא: אמר לאחד מן השוק. הכא לא גרסי' משביעך אני דהא בלא שצוה נמי מיחייב כפל שזה גנב ממנש הוא ובגנב כתיב (שם) ישלם שנים בלא שצוה: ראה עדים שממשמשין ובאין. רבותא אשמועינן דלע"ג דמחמת ציעתותא דעדים אזדי וחייב עצמו בקרן כשאמר גנבתי אפי' הכי הויא הודאה ונפטר מן הכפל וכיון דאין כאן כפל פטור אף מן הטביחה שכפר בה וצאו עדים שגנבו וטבח ומכר דכל היכא דליכא כפל ליכא חיוב טביחה כדאמרין התם (ב"ק דף עה:) תשלומי ארבעה וחמשה אמר רחמנא ולא תשלומי שלשה וארבעה וכיון דכפל ליכא צטר ליה חד: אמר לשואל כו'. פטור מקרבן שצוה שהרי אף כשנשבע לשקר חייב עצמו בתשלומין ואין בשצוה זו כפירת ממון: ה" חייב. שהרי כפרו ממון שאילו הודה מתחייב:

לכל מגלגלין. על ידי כל שצוה דרבנן מגלגלין חוץ מעל יד שצוה שכיר שאין מגלגלין עליו ע"י שצוה אחרת לפי שהיא עצמה אינה מן הדין אלא להפיס דעמו של בעל הבית כדאמר בכל הנשבעין (לעיל דף מה.): **לכל אין מקילין**. אלא מגלגלין והיא היא: **לפטוח לו**. אס לא טען התובע שיגלגלו עליו יפתחו לו בית דין גלגול למאן דאמר מגלגלין ולמ"ד אין מקילין אס טען גלגול אין מקילין עליו אלא מגלגלין ואס לא טענו אין לנו לפטוח לו:

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה שומרין. נושא שגר.

שומר בשכר: נשבע על

הכל. שלא פשע: משלם את הכל.

כל הק' דמימנו במתני' שגר שצוה ומתה וגניבה ואצידה אכל מתה מחמת מללכה פטור דלאו לאוקמה כצילתא

שיילא: **נושא שגר והשוגר כו'.**

וכולהו מקראי ילפי' בהשואל צבצא מליעא [נד:]. והמנשה הזאת כבר שנויה בהשוכר את הפועלים [שם 55.]. כל כי הא' גזונה והיא דהדר רבי ותנייה הכא משום דצעי למיתני חיובי ופטורי

דקרבן שצוה דידהו תנא זרישא חיובי ופטורי דממון ידיהו לפי שקרבן השצוה דחיובי ופטורי תלוי בכן שאס נשבע על דבר שהוא מחוייב עליו אם הודה ובצבועתו פטר עצמו מלשלם נמנא שכופרו ממון וחייב קרבן שצוה הפקדון וחומש ואשם ואס נשבע על שקר על חנם כגון שאס הודה לא היה משלם אינו חייב קרבן שצוה שלא כפרו ממון כדמפרש ואזיל אמר לשומר חנם כו' עד פטור שאילו הודה לא היה משלם נמנא שאין כאן כפירת ממון ופטור מקרבן שצוה: ה"ג היכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמר אמן והעדים מעצמו משלם קרן וחומש ואשם ה"היכן שורי ואמר לו נגנב משביעך אני ואמר אמר אמן והעדים מעצמו משלם קרן וחומש ואשם ה"זאמר לאחד בשוק היכן שורי שגנבת הוא אומר לא גנבתי והעדים מעידים אותו שגנבו מ'משלם תשלומי כפל שגנבו' מ'משלם תשלומי כפל מ'טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה ה"ראה עדים שממשמשין ובאין אמר גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי יאינו משלם אלא קרן אמר לשואל היכן שורי אמר לו מ'טבחתי ואמר גנבתי ונאין ואמר גנבתי אכל לא טבחתי ולא מכרתי אינו משלם אלא קרן אמר לשואל כו'. והכי פ"י אמר לשומר חנם היכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמר אמן והעדים מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן ולא כפל ואס הודה מעצמו שלא צאו עדים משלם קרן וחומש ואשם כדין שצוה הפקדון דלינה צאה עד שמודה ושב מרשעו וצא להטכפר דכתיב בשצוה גזל הגר כפרשת נשא [במדבר ה] והתודו את חטאתם אשר עשו וגו'. אמר לו נגנב משביעך כו' צהדיא ילפינן לה כפרת מרובה [ב"ק עה.] בשומר חנם הפוטר עצמו בטענת אצידה אינו משלם כפל אף בשצוה אכל הפוטר עצמו בטענת גנב ובשצוה וצאו עדים משלם כפל דכתיב [שמות כז] אס לא ימצא הגנב אס לא ימצא כמו שהוא אמר אלא הוא עצמו גנבו וכו' כדאימא התם: הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. אכל כפל לא דמודה בקנס הוא: אמר לאחד מן השוק. הכא לא גרסי' משביעך אני דהא בלא שצוה נמי מיחייב כפל שזה גנב ממנש הוא ובגנב כתיב (שם) ישלם שנים בלא שצוה: ראה עדים שממשמשין ובאין. רבותא אשמועינן דלע"ג דמחמת ציעתותא דעדים אזדי וחייב עצמו בקרן כשאמר גנבתי אפי' הכי הויא הודאה ונפטר מן הכפל וכיון דאין כאן כפל פטור אף מן הטביחה שכפר בה וצאו עדים שגנבו וטבח ומכר דכל היכא דליכא כפל ליכא חיוב טביחה כדאמרין התם (ב"ק דף עה:) תשלומי ארבעה וחמשה אמר רחמנא ולא תשלומי שלשה וארבעה וכיון דכפל ליכא צטר ליה חד: אמר לשואל כו'. פטור מקרבן שצוה שהרי אף כשנשבע לשקר חייב עצמו בתשלומין ואין בשצוה זו כפירת ממון: ה" חייב. שהרי כפרו ממון שאילו הודה מתחייב:

כל הנשבעין פרק שביעי שבועות

ממ.

כָּבֵד מַגְלָלַיִן חוּץ מִשְׁכִּיר. פריצ"א דקמא נקט וה"ה כל הנהו דתני צהדיה כיון שהצוה לטובתם אין לגלגל עליהם ואין נראה דשצוה שכיר אינה לטובתו דמן הדין היה נוטל בלא שצוה ואין נשבע אלא להפיס דעמו של בעל הבית אלא אמר ר"י דדוקא נקט שכיר משום דשצועתו אינה אלא להפיס לא חייבוהו כל כך שיכול לגלגל עליו ואע"ג דעד אחד מעידה שהיא פרועה אמר בהכותב (כתובות דף פו:.) דלינה אלא להפיס דעמו של בעל (הצית) מ"מ שיך גלגול שצוה דאינה פטורה אלא מגזירת הכתוב דאין נשבעין על הקרקעות וגם שכל הנשבעין נשבעין ולא משלמין:

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה שומרין הן שומר חנם ושואל. אע"ג דשומר

שגר כתיב צתר שומר חנם הכא חשיב החמור יותר אחר הקל יותר: **והעֵדִים מעידים שאבא'.** ל"ג שגנבו ול"ג נמי טבח

ומכר משלם תשלומי ד' וה' דצהגזל קמא (ב"ק דף קו:) פריך מניה(י) לרז דאמר הטוען טענת גנב צפקדון משלם תשלומי כפל טבח דאמר משלם ד' וה' והכא קתני שאכלו משלם תשלומי כפל אכל תשלומי ד' וה' לא אע"ג דא"א לכזית צטר בלא שחיטה משמע שאכלו גרסי' וליכא למימר דהתם צריימא הוא דפריך מינה מדדחיק התם לאוקומיה כר' מאיר והיינו ט' משום דקתם מתני' ר' מאיר

היא ואר"י הא דלא תנא טבח ומכר משלם ד' וה' אף על גב דאמריה הוא משום דצקרא לא כתיב ד' וה' אלא בגנב עצמו: **אִמָּר לאחד שבשוק כו'.** דקוטרטר ל"ג הכא משביעך אני ואמר אמון דצלא שצוה נמי איכא כפל בגנב עצמו ולפ"ז ל"ג הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם דחומש ואשם ליכא אלא בשצוה וצהגזל קמא (ב"ק דף קו.) משמע צהדיא דגר' ליה דדייק הודה מפי עצמו אין אחר עדים לא ומוכח מינה דממון המחייבו כפל פוטרו מן החומש ונקט משביעך משום סיפא:

ראה עדים שממשמשין ובאין כו'. לשמואל דאמר במרובה (שם)

דף עה. (שם) מודה בקנס ואחר כך צאו עדים חייב לרין לאוקומי מתני' כגון שחזרו לאחוריהם וכה"ג משני התם:

מאן

צהדיא אותו שאכלו משלם את הקרן ולא כפל ואס הודה מעצמו שלא צאו עדים משלם קרן וחומש ואשם כדין שצוה הפקדון דלינה צאה עד שמודה ושב מרשעו וצא להטכפר דכתיב בשצוה גזל הגר כפרשת נשא [במדבר ה] והתודו את חטאתם אשר עשו וגו'. אמר לו נגנב משביעך כו' צהדיא ילפינן לה כפרת מרובה [ב"ק עה.] בשומר חנם הפוטר עצמו בטענת אצידה אינו משלם כפל אף בשצוה אכל הפוטר עצמו בטענת גנב ובשצוה וצאו עדים משלם כפל דכתיב [שמות כז] אס לא ימצא הגנב אס לא ימצא כמו שהוא אמר אלא הוא עצמו גנבו וכו' כדאימא התם: הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם. אכל כפל לא דמודה בקנס הוא: אמר לאחד מן השוק. הכא לא גרסי' משביעך אני דהא בלא שצוה נמי מיחייב כפל שזה גנב ממנש הוא ובגנב כתיב (שם) ישלם שנים בלא שצוה: ראה עדים שממשמשין ובאין. רבותא אשמועינן דלע"ג דמחמת ציעתותא דעדים אזדי וחייב עצמו בקרן כשאמר גנבתי אפי' הכי הויא הודאה ונפטר מן הכפל וכיון דאין כאן כפל פטור אף מן הטביחה שכפר בה וצאו עדים שגנבו וטבח ומכר דכל היכא דליכא כפל ליכא חיוב טביחה כדאמרין התם (ב"ק דף עה:) תשלומי ארבעה וחמשה אמר רחמנא ולא תשלומי שלשה וארבעה וכיון דכפל ליכא צטר ליה חד: אמר לשואל כו'. פטור מקרבן שצוה שהרי אף כשנשבע לשקר חייב עצמו בתשלומין ואין בשצוה זו כפירת ממון: ה" חייב. שהרי כפרו ממון שאילו הודה מתחייב:

מת

א) כ"ה כירושלמי כאן וגנמ' דיון קדושין מת. אימא אמר רב יהודה אמר רב:

ממ

עין משפט ונר מצוה

נו א מיי פ"א מהל' טוען הל' יב סמג עשין נח טוש"ע ח"מ סי' דז סעיף 6:

נו ב מיי שם ופי"א מהל' שכירות הלכה ט סמג עשין שם טוש"ע ח"מ שם וסי' פט ס"ו:

נח ג מיי פי"א מהל' שכירות שם סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' פט סעיף ו:

א ד מיי שם פי"א הל' ב סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רלא סעיף 6:

ב ה מיי שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שמ סעיף 6:

ג ו מיי שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שז סעיף 3:

ד ז מיי שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שז סעיף 6:

ה ח מיי פי"ח מהל' שצוהות הל' ה:

ו ט מיי פי"ז מהל' גזילה הל' ב ופי"א מהל' שצוהות הל' ח ט:

ז י מיי פי"ד מהל' גניבה הלכה 6:

ח ב מיי פי"ז מהל' גזילה הלכה ב ופי"א מהל' שצוהות הל' ט:

ט ל מיי פ"א מהל' גניבה הלכה ד:

י מ מיי שם הלכה ו: יא ב מיי פי"ג מהל' גניבה הלכה ט:

רבינו חננאל

שותף או אררי ערב שביעית ולמוצאי שביעית לזה הדימונ מגלגלין אלא לעולם כדאויקמנא מעיקרא וש"מ מגלגלין בדרבנן שי"מ: עד כמה מגלגלין א"ר יוחנן א' עד עבדי אתה שנומכרת לי בעבד עבדי: אמר רב הונא לכל מגלגלין חוץ משכיר שאין מגלגלין. רב חסדא אמר לכל אין מקילין חוץ משכיר דמקילין. איכא בינייהו לפתוח לו. כלומר שאע"פ שלא טען טענין ליה. והללו החמשה כולן אם חלקו בטלה שבועה זו מעליהן שהיא שבועת משמא: והשביעה משמטת את השבועה שנאמר וזה דבר השמטה אפי' דבור משמטת:

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר. שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל. נושא שכר והשוכר נשבע על השביר ועל השבירה ועל המתה ומשלמין את הגנבה ואת האבדה.

א) כ"ה כירושלמי כאן וגנמ' דיון קדושין מת. אימא אמר רב יהודה אמר רב: